EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 10 28
COM(2024) 507 final

KOMISIJOS ATASKAITA

EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
dėl neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos, ir šių neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumo

Padėtis 2023 m. gruodžio 31 d.

Turinys

1. Įvadas 2

2. Skirtingų neapibrėžtųjų įsipareigojimų šaltinių analizė 4

2.1 Biudžeto garantijos 4

2.2 Paskolos finansinei paramai trečiosioms valstybėms teikti, kurioms sudaryti atidėjiniai 6

2.3 Manevringumo marža užtikrintos paskolos 8

2.4 Neapibrėžtųjų įsipareigojimų 2023 m. pabaigoje apžvalga 10

3. ES neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumo vertinimas 13

3.1 Vertinimo sistema 13

3.2 Neapibrėžtųjų įsipareigojimų, kuriems sudaryti atidėjiniai, tvarumo vertinimas 13

3.3 Manevringumo marža užtikrintų neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumo vertinimas 18

4. Išvados 21

5. Priedai 22

Nuolatinės nuosavų išteklių viršutinės ribos tvarumas ir manevringumo marža 22

Laikinosios nuosavų išteklių viršutinės ribos tvarumas ir manevringumo marža 23

1. Įvadas

Ši ataskaita skelbiama pagal Finansinio reglamento[1] 256 straipsnio reikalavimus ir turėtų būti skaitoma kartu su:

- prie 2025 finansinių metų ES biudžeto projekto[2] pridedamu XI darbiniu dokumentu, kuriame pateikiama išsami informacija apie ES biudžeto garantijas (ataskaita pagal 41 str. 5 dalį)[3], ir
- ilgalaike ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozės ataskaita, kurioje pateikiamos 2025–2029 m. ES finansinio pajėgumo projekcijos, įvertinus planuojamas biudžeto išlaidas[4].

Šioje ataskaitoje siekiama apžvelgti ES biudžeto lėšomis dengiamų neapibrėžtųjų įsipareigojimų – tiek neapibrėžtųjų įsipareigojimų, kuriems **sudaryti atidėjiniai**[5], tiek **manevringumo marža užtikrintų** neapibrėžtųjų įsipareigojimų, – dydį ir sudėtį 2023 m. gruodžio 31 d. Neapibrėžtieji įsipareigojimai – tai galimi finansiniai įsipareigojimai, atsirandantys dėl esamų privalomų įsipareigojimų arba praeities įvykių[6]. Tai, ar dėl šių neapibrėžtųjų įsipareigojimų bus pateikta faktinių reikalavimų ES biudžetui, ir šių reikalavimų dydis priklausys nuo būsimų įvykių, kurių negalima numatyti *ex ante*.

2023 m. pabaigoje į ES biudžetą buvo įtraukta daugiau kaip 255 mlrd. EUR neapibrėžtųjų įsipareigojimų (2022 m. pabaigoje – 206 mlrd. EUR), susijusių su valstybėms narėms (221 mlrd. EUR) ir trečiosioms valstybėms (34 mlrd. EUR) suteiktomis paskolomis, ir daugiau kaip 108 mlrd. EUR (2022 m. pabaigoje – 106 mlrd. EUR), susijusių su biudžeto garantijomis, suteiktomis įgyvendinant Europos strateginių investicijų fondą (ESIF)[7], programą „InvestEU“[8], išorės skolinimo įgaliojimą[9], Europos darnaus vystymosi fondą (EDVF)[10] ir EDVF+[11]. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų sumos didėjimo tendencija sulėtėjo: 2023 m. jų suma padidėjo 16 %, o 2022 m. – 40 %.

---

1 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (nauja redakcija) (OL L, 2024/2509, 2024 9 26).

2 COM(2024) 300, 2024 6 19.

3 XI darbinis dokumentas dėl biudžeto garantijų įgyvendinimo, bendro atidėjinių fondo ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos, tvarumo vertinimo, parengtas pagal Finansinio reglamento 41 straipsnio 5 dalį.

4 COM(2024) 276 *final*, 2024 6 28.

5 Šiame dokumente sąvoka „atidėjiniai“ vartojama Finansinio reglamento, ypač jo 214 straipsnio, prasme. Kaip nustatyta 214 straipsnio 2 dalyje, atidėjinių norma turi padengti grynuosius tikėtinus nuostolius ir papildomai užtikrinti tinkamą atsargos rezervą nenumatytiems nuostoliams padengti. Kitomis aplinkybėmis atidėjinių sąvoka (pvz., apskaitos srityje) gali turėti kitokią reikšmę.

6 Atskiras neapibrėžtųjų įsipareigojimų šaltinis yra teisinė rizika. Ji šioje ataskaitoje neaptariama.

7 2015 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/1017 dėl Europos strateginių investicijų fondo, Europos investavimo konsultacijų centro ir Europos investicinių projektų portalo, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo, (OL L 169, 2015 7 1, p. 1).

8 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017, (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

9 Atitinkamų teisės aktų ir atitinkamų Komisijos ir Europos investicijų banko garantijų susitarimų apžvalga pateikta Europos Sąjungos 2021 finansinių metų bendrojo biudžeto galutinio priėmimo akte (ES, Euratomas) Nr. 2021/417 (III skirsnio „Komisija“ išlaidų suvestinės 14 20 03 02 punkto „Išorės veiksmų garantija KVTBP, EBSP, PNPP III ir MFP“ pastabose) (OL L 93, 2021 3 17, p. 959).

10 2017 m. rugsėjo 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601, kuriuo sukuriamas Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF), EDVF garantija ir EDVF garantijų fondas, (OL L 249, 2017 9 27, p. 1).

11 EDVF+ buvo įsteigtas Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KVTBP) „Globali Europa“ reglamentu. 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, (OL L 209, 2021 6 14, p. 1).

Didžiąją šio padidėjimo dalį sudaro valstybėms narėms pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP)[12] papildomai išmokėtos paskolos ir nepaprastoji finansinė parama Ukrainai (makrofinansinės pagalbos (MFP)+ priemonės lėšomis)[13].

Ataskaitoje taip pat pateikiamas neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumo ilgalaikėje perspektyvoje vertinimas, grindžiamas kokybiniais ir kiekybiniais veiksniais, be kita ko, testavimu nepalankiausiomis sąlygomis. Šis tvarumo vertinimas atliekamas neapibrėžtuosius įsipareigojimus lyginant su:

- esamų atidėjinių, laikomų atitinkamuose bendro atidėjinių fondo (BAF)[14] skyriuose, Komisijos skirtuose **neapibrėžtiesiems įsipareigojimams**, kuriems sudaryti atidėjiniai, t. y. atsirandantiems dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos trečiosioms valstybėms, rinkos verte;
- nuosavų išteklių viršutine riba ir turima manevringumo marža **manevringumo marža užtikrintiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams**.

Pagrindinė 2023 m. pabaigos tvarumo analizės išvada yra ta, kad ES biudžete yra pakankamai išteklių galimiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams įvykdyti.

- Neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos trečiosioms valstybėms, atidėjiniai, turimi 2023 m. pabaigoje, yra tinkami atsižvelgiant į atitinkamų teisinių sistemų reikalavimus[15].
- 2023 m. pabaigoje ES finansinis pajėgumas pagal esamą teisinę sistemą (t. y. Sprendimą dėl nuosavų išteklių[16] ir 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) reglamentą[17]) yra pakankamas, kad būtų galima padengti esamus ES įsipareigojimus, susijusius tiek su išlaidų programomis, tiek su finansų rinkomis (dėl skolos vertybinių popierių, išleistų pagal finansinės paramos programas valstybėms narėms ir priemonę MFP+), net ir susiklosčius itin nepalankioms aplinkybėms. Kitaip tariant, manevringumo marža yra pakankama, kad būtų užtikrintas ES finansų sistemos patikimumas ir jos kreditingumas net ir ypatingai neigiamo scenarijaus atveju, kai būtų daromas neigiamas poveikis ekonominėms sąlygoms, pajamoms ir išlaidoms.

Rizikos, kylančios dėl neapibrėžtųjų įsipareigojimų, valdymas ir stebėsena vykdoma pagal horizontalią Komisijos sistemą, apimančią išsamias priemones ir apsaugos priemones, kuriomis Komisija gali pasinaudoti siekdama apsaugoti ES biudžetą nuo galimų nuostolių, kylančių dėl neapibrėžtųjų įsipareigojimų[18]. Toje sistemoje svarbus vaidmuo tenka Neapibrėžtųjų įsipareigojimų priežiūros komitetui[19]. 2023 m. šis komitetas posėdžiavo keturis kartus, kad, be kita ko, įvertintų, kaip kinta su Artimaisiais Rytais ir Ukraina susijusių pozicijų apimtis ir rizikos profilis. Kalbant apie

---

12 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

13 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2463, kuriuo nustatoma paramos Ukrainai teikimo 2023 m. priemonė (makrofinansinė pagalba +), (OL L 322, 2022 12 16, p. 1–14).

14 Dėl informacijos apie BAF žr. Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl bendro atidėjinių fondo 2023 m. (COM(2024) 180 *final*, 2024 6 25) ir pridedamą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą (SWD(2024) 161 *final*, 2024 6 25).

15 Žr. Ataskaitos, parengtos pagal 41 straipsnio 5 dalį, 3 skirsnį.

16 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2014/335/ES, Euratomas, (OL L 424, 2020 12 15, p. 1).

17 Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 11).

18 Žr. Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai dėl finansinių priemonių, biudžeto garantijų, finansinės paramos ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų – padėtis 2020 m. gruodžio 31 d. (COM(2021) 676 *final*, 2021 11 5) 3.2 ir 4.2 punktus.

19 2020 m. liepos 24 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiamas Neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl biudžeto garantijų, priežiūros komitetas, (COM(2020) 5154 *final*). Šioje ataskaitoje taip pat pateikiama visa to sprendimo 7 straipsnyje nurodyta informacija.

Ukrainą, komitetas veikė kaip platforma pasirengti konkrečių įsipareigojimų dėl Ukrainos atidėjinių normos tinkamumo peržiūros procesui (kaip nustatyta Sprendimo dėl MFP II[20] 13 straipsnyje).

Šioje ataskaitoje aptariami trijų skirtingų kategorijų neapibrėžtieji įsipareigojimai (biudžeto garantijos, paskolos trečiosioms valstybėms, kurioms sudaryti atidėjiniai, ir manevringumo marža užtikrintos paskolos) ir pateikiamas jų tvarumo įvertinimas atsižvelgiant į atitinkamus jų padengimo iš biudžeto šaltinius.

2. Skirtingų neapibrėžtųjų įsipareigojimų šaltinių analizė

2.1 Biudžeto garantijos

Tai garantijos, suteiktos įvairiems įgyvendinimo partneriams pagal išorės skolinimo, ESIF, EDVF, „InvestEU“ ir EDVF+ įgaliojimus. Pagal visas šias priemones ES garantuoja įgyvendinimo partneriams[21] dalies nuostolių ir išlaidų[22], kurių jie gali patirti dėl jų finansavimo ir investavimo operacijų (t. y. skolos ar nuosavo kapitalo operacijų), padengimą.

Šios penkios garantijų programos turi skirtingą geografinę aprėptį, o tai daro įtaką pagal jas prisiimamai rizikai. ESIF ir „InvestEU“ padeda panaikinti investicijų deficitą Europos Sąjungoje. Išorės skolinimo įgaliojimas, EDVF ir EDVF+ yra Europos Sąjungos išorės politikos dalis ir pagal juos remiamos investicijos trečiosiose valstybėse (pagal išorės skolinimo įgaliojimo ir EDVF+ pirmą investicijų liniją daugiausia dėmesio skiriama valstybinio lygmens partneriams, o pagal EDVF ir EDVF+ ketvirtą atviros struktūros ir investicijų liniją – daugiausia privačioms operacijoms).

a) Biudžeto garantijos investicijoms už ES ribų remti

Seniausiai pradėta teikti biudžeto garantija yra garantija, teikiama įgyvendinant **išorės skolinimo įgaliojimą**. Pagrindinis jos tikslas – didinti Europos investicijų banko (EIB) gebėjimą vykdyti finansavimo operacijas rizikingesnėje aplinkoje už ES ribų tokiose srityse, kaip vietos privačiojo sektoriaus plėtra ir socioekonominės infrastruktūros plėtra.

2017 m. sukurta **EDVF** garantija siekiant remti investicijas ir gerinti galimybes gauti finansavimą, visų pirma Afrikoje ir Europos kaimynystės priemonėje dalyvaujančiose šalyse, bei padėti šioms šalims įgyvendinti JT darnaus vystymosi tikslus.

Remiantis patirtimi įgyvendinant išorės skolinimo įgaliojimą ir EDVF, **EDVF+** buvo sukurtas 2021–2027 m. DFP laikotarpiui kaip integruotas finansinis paketas, užtikrinantis Užsacharo Afrikos, Azijos, Ramiojo vandenyno regiono, Lotynų Amerikos ir Karibų jūros šalių, taip pat kaimyninių ir plėtros šalių finansinį pajėgumą tokiose srityse, kaip i) socialinės ir ekonominės nelygybės mažinimas; ii) tvarus ir integracinis augimas; iii) prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas; iv) aplinkos apsauga ir valdymas ir v) darbo vietų kūrimas.

---

[20] 2022 m. rugsėjo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/1628, kuriuo suteikiama išskirtinė makrofinansinė pagalba Ukrainai, bendras atidėjinių fondas sustiprinamas valstybių narių garantijomis ir specialiais atidėjiniais kai kuriems su Ukraina susijusiems finansiniams įsipareigojimams, kuriems suteikiamos garantijos pagal Sprendimą Nr. 466/2014/ES, ir iš dalies keičiamas Sprendimas (ES) 2022/1201.

[21] 2023 m. pagal įvairias galiojančias garantijų programas ES teikė biudžeto paramą garantijų forma EIB grupei ir kitoms finansų įstaigoms (įskaitant ERPB ir nacionalinius skatinamojo finansavimo bankus).

[22] Kai kuriais atvejais garantija taip pat gali padengti papildomas išlaidas, pavyzdžiui, finansavimo išlaidas ir kitus mokesčius.

b) Biudžeto garantijos investicijoms ES viduje remti

ESIF pradėjo veikti 2015 m., siekiant spręsti po finansų krizės užsitęsusio vangaus privataus investavimo ES viduje problemą. Jį sudaro 26 mlrd. EUR biudžeto garantija iš ES biudžeto EIB grupei, kurią papildo 7,5 mlrd. EUR asignavimas iš EIB nuosavų išteklių.

Pagal 2021–2027 m. DFP nustatyta, kad programa **„InvestEU“** apima veiklos rūšis, kurios anksčiau buvo vykdomos pagal ESIF ir kelias kitas finansines priemones. Taip pat sudaromos sąlygos 25 proc. ES garantijos gauti ne tik EIB grupei, bet ir kitiems įgyvendinimo partneriams. Programa „InvestEU“ siekiama užtikrinti papildomą postūmį investicijoms, kuriomis 2021–2027 m. laikotarpiu ES skatinamas ekonomikos atsigavimas, atsparumas, aplinkos atžvilgiu tvarus augimas ir užimtumas. Šio tikslo siekiama sutelkiant viešuosius ir privačiuosius finansavimo šaltinius, kad dabartinėmis sudėtingomis ekonominėmis ir socialinėmis aplinkybėmis įmonėms ir projektams būtų teikiamas ilgalaikis finansavimas ir parama, atitinkanti ES prioritetus.

Penkios biudžeto garantijų programos skiriasi keliais požymiais, įskaitant skirtingus jų įgyvendinimo etapus. Nors išorės skolinimo įgaliojimu naudojamasi jau seniai (nuo 1977 m.), ESIF steigimo laikotarpis baigėsi 2022 m., o EDVF steigimo laikotarpis baigsis 2024 m. Tuo pat metu „InvestEU“ ir EDVF+ investavimo etapas prasidėjo visai neseniai. Šie skirtingi penkių biudžeto garantijų programų įgyvendinimo etapai atsispindi toliau pateikiamoje lentelėje, iš kurios matyti, kad buvo pasirašytos operacijos, kurioms panaudota visa išorės skolinimo įgaliojimo garantijos suma ir beveik visa ESIF suma, ir išmokėta didžioji šiomis priemonėmis garantuotos paramos dalis. Priešingai, EDVF+ ir „InvestEU“ yra gerokai ankstesniame veiklos pradiniame etape.

1 lentelė. Biudžeto garantijos (2023 m. gruodžio 31 d.) (mln. EUR)(*)

	Su garantijos šalimis pasirašyta garantija	Garantija, susijusi su garantijos šalių pasirašytomis operacijomis	Garantija, susijusi su garantijos šalių pasirašytomis operacijomis ir pagal kurias lėšos išmokėtos
ESIF	25 591	23 635	21 551
EDVF	1 077	548	478
Išorės skolinimo įgaliojimas	27 729	27 729	19 856
„InvestEU“	25 767	6 592	1 433
EDVF+	28 115	7 660	634
Iš viso	**108 279**	**66 164**	**43 952**

(*) Su garantijos šalimis pasirašyta garantija yra garantijos, suteiktos įgyvendinimo partneriui pasirašant garantijos sutartį, suma. Garantija, susijusi su garantijos šalių pasirašytomis operacijomis, apima visų operacijų, kurias garantijos šalys pasirašė su galutiniais gavėjais / finansų tarpininkais, garantijų sumas. Su pasirašytomis operacijomis, pagal kurias išmokėtos lėšos, susijusi garantija apima operacijų, kurių lėšas garantijos šalis išmokėjo galutiniam gavėjui / finansų tarpininkams, sumas.

Kiti svarbūs garantijų programų skirtumai apibendrinti toliau pateiktuose punktuose:

- pagal išorės skolinimo įgaliojimą siūlomi dviejų rūšių produktai (daugiausia tiesioginis valstybės skolinimas, taip pat ir privatusis skolinimas) ir jį išimtinai vykdo EIB[23].
- ESIF yra suskirstytas į dvi linijas (infrastruktūros ir inovacijų liniją (toliau – II linija) ir MVĮ liniją (toliau – MVĮ linija); pagal abi linijas įgyvendinami skirtingi produktai), taip pat pasitelkiamas vienas išskirtinis įgyvendinimo partneris, t. y. EIB grupė.
- EDVF įgyvendina 10 partnerių, naudojančių skirtingus finansinius produktus, kurių rizikos lygis skiriasi, ir investuojančių į penkis pagrindinius sektorius: t. y. smulkiojo verslo finansavimą; tvariąją energetiką ir junglumą; finansavimą vietos valiuta; skaitmenizaciją ir darnius miestus.
- Naujosios biudžeto garantijos, pavyzdžiui, „InvestEU“ ir EDVF+, parengtos remiantis senesnių garantijų patirtimi ir turi savybių, panašių į senesnių garantijų savybes. Tačiau tiek „InvestEU“, tiek EDVF+ turi daugiau įgyvendinančių partnerių (atvira struktūra) ir santykinai didesnę produktų įvairovę.

2.2 Paskolos finansinei paramai trečiosioms valstybėms teikti, kurioms sudaryti atidėjiniai

Šios kategorijos neapibrėžtieji įsipareigojimai atsiranda dėl finansinės paramos, suteiktos kaip **Makrofinansinės paramos programos** (MFP)[24] paskolos ir **Euratomo** paskolos trečiosioms valstybėms[25].

Finansinė parama trečiosioms valstybėms dvišalių ES paskolų forma iš esmės buvo teikiama pagal MFP programą, skirtą ES nepriklausančioms valstybėms, patiriančioms mokėjimų balanso krizę. 2023 m. išmokėta 18,3 mlrd. EUR naujų MFP paskolų[26]. 18 mlrd. EUR iš šios sumos sudarė MFP+ paskolos Ukrainai, kurios yra užtikrintos manevringumo marža.

Be MFP trečiosioms valstybėms, vis dar negrąžinta 300 mln. EUR Euratomo paskolų, suteiktų Ukrainos branduolinės energijos programai.

---

[23] Privačių subjektų pozicijos daugiausia susijusios su 2,3 mlrd. EUR vertės Ekonominio atsparumo iniciatyvos privačiuoju įgaliojimu (finansuojamu 2014–2020 m. išorės skolinimo įgaliojimo lėšomis remiantis Sprendimu (ES) 2018/412, kuriuo iš dalies keičiamas pirminis Sprendimas Nr. 466/2014/ES) ir įvairiomis politinės rizikos garantijomis, suteiktomis dėl komercinių pozicijų.

[24] MFP ES nepriklausančioms valstybėms, išskyrus besivystančias šalis, teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 212 straipsnis. Kai trečiajai valstybei reikalinga skubi finansinė parama, teisinis pagrindas gali būti SESV 213 straipsnis.

[25] Euratomo paskolų priemonė skirta padėti tiek valstybėms narėms, tiek trečiosioms valstybėms finansuoti investicijas į branduolines elektrines ir branduolinio kuro ciklo pramonės įrenginius. Žr. 1977 m. kovo 29 d. Tarybos sprendimą 77/270/Euratomas, suteikiantį Komisijai teisę suteikti Euratomo paskolas, siekiant prisidėti prie atominių elektrinių finansavimo, (OL L 88, 1977 4 6, p. 9) su pakeitimais ir papildymais.

[26] Jas sudaro 18 mlrd. EUR Ukrainai pagal priemonę MFP+, trečia 200 mln. EUR MFP paskolos Jordanijai dalis, antra 40 mln. EUR dalis iš 120 mln. EUR MFP paskolos Moldovai, kuri iš pradžių suteikta 2022 m., ir pirma 50 mln. EUR dalis iš 100 mln. EUR paskolos Moldovai papildymo, kurį nuspręsta skirti 2023 m. Išsamesnė informacija, įskaitant atskiriems gavėjams dar neišmokėtas sumas, pateikta Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl makrofinansinės paramos teikimo trečiosioms šalims 2023 m. (COM(2024) 240 *final*, 2024 6 10, ir pridedamas 2024 6 10 dokumentas SWD(2024) 150 *final*).

2 lentelė. Negrąžintos paskolų trečiosioms valstybėms sumos (2023 m. gruodžio 31 d.) (mln. EUR)

	Negrąžintos paskolos	Sukauptos palūkanos	Iš viso
MFP(*)	15 193	150	**15 343**
Euratomas	300	1	**301**
Iš viso	**15 493**	**151**	**15 644**

(*) Neįskaitant MFP+ paskolų (užtikrintų manevringumo marža)

Tradiciškai paskolos trečiosioms valstybėms (išskyrus MFP+ paskolas) finansuojamos vykdant kompensacines skolinimosi operacijas, t. y. kiekviena paskola finansuojama atitinkama ES obligacija, kuri pagal terminą, palūkanų normą ir grąžinimo grafiką visiškai atitinka ES paskolą. Investuotojai į ES obligacijas patiria tik ES kredito riziką, o ne galutinės paramą gaunančios valstybės kredito riziką. ES įsipareigojimas yra neapibrėžtasis, nes paramą gaunanti valstybė pagal sutartį privalo užtikrinti pajamų srautą, reikalingą ES obligacijoms išpirkti. Iš esmės ES skolai grąžinti nereikia planuoti ES išteklių.

Tačiau ES biudžete šioms paskoloms sudaromi atidėjiniai galimiems atvejams, jei paramą gaunanti valstybė nesumokėtų gautos paskolos palūkanų ar negrąžintų pagrindinės sumos. Tradiciškai 9 proc. paskolų vertės yra laikoma kaip MFP arba Euratomo paskolų trečiosioms valstybėms atidėjiniai specialiuose BAF skyriuose. Kadangi tikimybė, kad vienu metu bus patirta nuostolių dėl dviejų ar daugiau MFP paskolų, yra palyginti nedidelė, atidėjinių kaupimas stiprina ES biudžeto gebėjimą padengti nuostolius dėl šio diversifikacijos efekto. Atidėjinių šioms paskoloms lygis išsamiau aptariamas 3.2 skirsnyje.

Todėl 3 lentelėje nurodytas grąžintinas sumas reikia laikyti didžiausiomis numatytomis sumomis, kurių galėtų būti pareikalauta iš atidėjinių 2024–2029 m.

3 lentelė. 2024–2029 m. kasmetinio negrąžintų paskolų (pagrindinės dalies ir palūkanų) trečiosioms valstybėms pagal esamas programas grąžinimo grafikas (2023 m. gruodžio 31 d.) (mln. EUR)

Metai	Euratomas	MFP	Visos programos
2024	1	877	**878**
2025	1	261	**262**
2026	1	378	**379**
2027	51	410	**461**
2028	50	409	**459**
2029	0	1 153	**1 153**
Iš viso	**104**	**3 488**	**3 592**

2.3 Manevringumo marža užtikrintos paskolos

Šios kategorijos neapibrėžtieji įsipareigojimai atsiranda dėl **paskolų ES valstybėms narėms** (t. y. mokėjimų balanso priemonės paskolų[27], Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonės (EFSM) paskolų[28], Euratomo priemonės paskolų, paskolų pagal SURE[29] ir paskolų pagal EGADP, kurios teikiamos investicijoms ir reformoms remti) ir neseniai suteiktų **paskolų Ukrainai** (18 mlrd. EUR MFP+ paskolų Ukrainai, o nuo 2024 m. – paskolų, suteiktų pagal Ukrainos priemonę[30]).

Neapibrėžtiesiems įsipareigojimams, atsirandantiems dėl paskolų ES valstybėms narėms ir Ukrainai neseniai suteiktų paskolų, *ex ante* atidėjiniai nesudaromi. Vietoje to, jų apsaugos mechanizmą sudaro galimybė iš valstybių narių pareikalauti papildomų nuosavų išteklių pagal Sąjungos biudžeto sistemą (neviršijant nuosavų išteklių viršutinės ribos, t. y. pasinaudojus biudžeto manevringumo marža).

Tai reiškia, kad, jei paramą gaunanti valstybė nevykdytų savo įsipareigojimų ES, teisę pareikalauti valstybių narių laikinai padengti atitinkamą sumą ES turėtų tik išnaudojusi visas kitas galimybes rasti sprendimus pagal esamą biudžeto sistemą. Tokie lėšų reikalavimai būtų teikiami viršijant DFP viršutines ribas, tačiau visiškai laikantis nuosavų išteklių viršutinės ribos.

Paprastai paskolos ES valstybėms narėms buvo skiriamos pagal tą pačią kompensacinio skolinimo metodiką, kaip ir finansinė parama trečiosioms valstybėms. Priešingai, EGADP paskolos ir paskolos pagal Ukrainos MFP+ priemonę (ir pagal Ukrainos priemonę nuo 2024 m.) finansuojamos taikant vieningą finansavimo metodą[31].

2023 m. Komisija, veikdama ES vardu, valdė penkias programas, pagal kurias ji teikė paskolas valstybėms narėms. Šios penkios programos aptariamos toliau pateiktuose penkiuose punktuose.

- **Mokėjimų balanso priemonė** sukurta 2002 m. siekiant padėti euro zonai nepriklausančioms ES šalims, kurios patiria arba gali patirti mokėjimų balanso sunkumų.
- **EFSM** sukurta 2010 m. siekiant teikti finansinę paramą ES valstybėms narėms, kurios patiria didelių finansinių sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia dėl išskirtinių, nuo jų nepriklausančių aplinkybių.

---

27 2002 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 332/2002 dėl priemonės, teikiančios vidutinės trukmės finansinę pagalbą valstybių narių mokėjimų balansams, sukūrimo (OL L 53, 2002 2 23, p. 1).

28 2010 m. gegužės 11 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 407/2010, kuriuo nustatoma Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė, (OL L 118, 2010 5 12, p. 1). 2015 m. rugpjūčio 4 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1360, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 407/2010, kuriuo nustatoma Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė, (OL L 210, 2015 8 7, p. 1).

29 2020 m. gegužės 19 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2020/672 dėl Europos laikinos paramos priemonės nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos, susijusios su COVID-19 protrūkiu, mažinti (SURE) sukūrimo (OL L 159, 2020 5 20, p. 1).

30 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/792, kuriuo nustatoma Ukrainos priemonė. Išsamesnė informacija pateikiama 1 langelyje.

31 2022 m. pabaigoje, priėmus vadinamąją priemonę MFP+, skirtą padėti Ukrainai padengti dalį trumpalaikio finansavimo poreikių, vieningas finansavimo metodas buvo nustatytas kaip pagrindinis metodas visoms skolinimosi operacijoms, įskaitant MFP, įgyvendinti. Pagal šią finansavimo strategiją Komisija leidžia vieno pavadinimo ES obligacijas ir gautas lėšas skiria į centrinį finansavimo fondą, iš kurio finansuojamos įvairios ES politikos programos. Iš esmės taikant vieningą finansavimo metodą paskolų išmokėjimą valstybei narei ar trečiajai valstybei galima visiškai atsieti nuo ES obligacijų išleidimo. Komisija taip pat skolinasi rinkose, kad galėtų finansuoti pagal NGEU teikiamą negrąžintiną paramą (įskaitant EGADP dotacijas). Per šias skolinimosi operacijas pasiskolintų lėšų grąžinimas dengiamas iš būsimų metinių biudžetų asignavimų, neviršijant daugiamečių finansinių programų viršutinių ribų, todėl tai nėra ES neapibrėžtasis įsipareigojimas. Tačiau dėl NGEU skolinimosi su tikslu skolinti (t. y. siekiant finansuoti EGADP paskolas) atsiranda naujų neapibrėžtųjų įsipareigojimų, kurie apžvelgiami šioje ataskaitoje.

- **Euratomo paskolų priemonė**.
- Programa **SURE**, dėl kurios susitarta 2020 m. birželio mėn., siekiant padėti finansuoti staigų ir didelį nacionalinių viešųjų išlaidų padidėjimą, susijusį su nacionalinėmis sutrumpinto darbo laiko schemomis ir panašiomis priemonėmis, taikomomis reaguojant į COVID-19 krizę. Kadangi ši ekstremaliosios situacijos priemonė buvo sukurta prieš įsigaliojant nuosavų išteklių viršutinės ribos ir manevringumo maržos padidinimui, visos valstybės narės sutiko suteikti neatšaukiamas, besąlygiškas garantijas pagal pareikalavimą, kurios padengia 25 proc. didžiausios finansinės paramos sumos[32]. Kiekvienos valstybės narės įnašas į bendrą garantijos sumą yra proporcingas jos santykinei visų ES bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) daliai (remiantis 2020 m. ES biudžetu).
- **EGADP** yra pagrindinis programos „NextGenerationEU“ (NGEU) (2020 m.)[33] ramstis ir laikina priemonė, skirta reformoms ir investicijoms ES valstybėse narėse remti, siekiant galutinio tikslo – palengvinti atsigavimą po COVID-19 pandemijos ir prisidėti prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos.

  Pagal ES ekonomikos gaivinimo priemonę Komisija skolinasi lėšų, kurias EGADP naudoja valstybių narių reformoms ir investicijoms finansuoti. Finansavimas gali būti skiriamas kaip paskola (grąžintina parama) arba dotacija (negrąžintina parama).

  Visos NGEU pasiskolintos lėšos, kurios 2023 m. pabaigoje sudarė 284 mlrd. EUR, yra garantuojamos ES biudžeto lėšomis pagal Sprendimo dėl nuosavų išteklių 9 straipsnio 4 dalį laikinai 0,6 proc. padidinus ES bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) nuosavų išteklių viršutinę ribą, kuri taikoma tik NGEU įsipareigojimams. Neapibrėžtieji įsipareigojimai atsiranda tik dėl EGADP paskolų (kitaip nei dėl EGADP dotacijų), todėl šioje analizėje nagrinėjamos tik EGADP paskolos. Svarbu pabrėžti, kaip minėta pirmiau, kad EGADP paskolos finansuojamos taikant vieningą finansavimo metodą.

4 lentelė. Negrąžintos manevringumo marža užtikrintų paskolų sumos (2023 m. gruodžio 31 d.) (mln. EUR)

	Negrąžintos paskolos	Sukauptos palūkanos	Iš viso
Mokėjimų balanso priemonė	200	1	**201**
Euratomas	13	0	**13**
EFSM	42 800	411	**43 211**
SURE	98 355	104	**98 459**
EGADP (paskolos)	79 240	349	**79 589**
MFP+	18 000	270	**18 270**
Iš viso	**238 608**	**1 135**	**239 743**

[32] Be visų valstybių narių teikiamos garantijos, SURE reglamente nustatyta nemažai apsaugos priemonių, kuriomis siekiama sumažinti SURE neapibrėžtųjų įsipareigojimų keliamą riziką. Tarp jų – trijų didžiausių paskolų koncentracijos riba, sudaranti 60 proc. didžiausios pagal SURE suteiktos sumos, didžiausia 10 proc. metinė rizikos pozicija (t. y. kasmet mokėtinos sumos negali viršyti 10 mlrd. EUR) ir galimybė Komisijai prireikus savo paskolas pratęsti.

[33] Tarybos reglamentas (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti, (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 23).

Toliau 5 lentelėje pateikiami visų metinių grąžintinų sumų (pagrindinės sumos ir palūkanų), kurias turi sumokėti visi ES paskolų, suteiktų pagal finansinę paramą valstybėms narėms ir priemonę MFP+, gavėjai, dydžiai.

Kiekvienais nagrinėjamais metais šios sumos parodo didžiausią teorinį netenkamą srautą, kurį reikėtų padengti iš ES biudžeto, susijusį su neapibrėžtaisiais įsipareigojimais, atsirandančiais dėl finansinės paramos valstybėms narėms ir priemonės MFP+. Tačiau ES biudžete nustatyti biudžeto ištekliai, iš kurių bet kada galima padengti mokėjimus, susijusius su obligacijomis, įskaitant kraštutinį ir precedento neturintį atvejį, kai vienas ar keli gavėjai vienu metu negrąžina savo paskolų ES.

5 lentelė. 2024–2029 m. kasmetinio negrąžintų manevringumo marža užtikrintų paskolų (pagrindinės dalies ir palūkanų) pagal esamas programas grąžinimo grafikas (2023 m. gruodžio 31 d.) (mln. EUR)

Year	Euratom	BoP	EFSM	SURE	RRF loans (*)	MFA+ (**)	All programmes
2024	14	6	3 317	327	918	419	**5 001**
2025	0	206	3 069	8 327	917	567	**13 086**
2026	0	0	6 857	8 327	917	566	**16 667**
2027	0	0	3 531	327	917	566	**5 341**
2028	0	0	2 756	10 327	919	567	**14 569**
2029	0	0	1 790	8 464	917	567	**11 738**
Total	**14**	**212**	**21 320**	**36 099**	**5 505**	**3 252**	**66 402**

(*) Palūkanos už EGADP paskolas pagal programą NGEU skaičiuojamos nuolat pagal specialią metodiką (žr. Komisijos įgyvendinimo sprendimą C(2022)9701 *final*, 2022 12 19). Todėl pirmiau pateiktos metinės šių paskolų palūkanos yra įvertis, apskaičiuotas atsižvelgiant į dabartines finansavimo sąlygas.

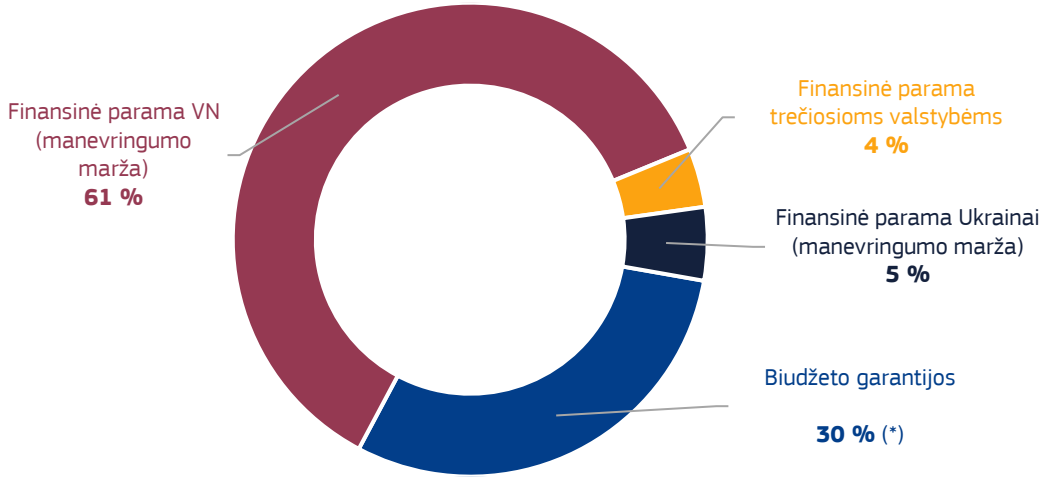
(**) Pagal Reglamento 2022/2463 17 straipsnį, Ukrainos prašymu ES kasmet gali skirti palūkanų subsidiją su MFP+ paskolomis susijusioms palūkanų išlaidoms padengti.

Atsižvelgiant į visas 2023 m. pabaigoje negrąžintas paskolas, 2028–2054 m. laikotarpiu metinės paskolų, užtikrintų manevringumo marža pagal nuolatinę nuosavų išteklių viršutinę ribą, grąžinimo sumos (pagrindinė suma ir palūkanos) vidutiniškai sudaro 5,4 mlrd. EUR. Vidutinės metinės EGADP paskolų, užtikrintų manevringumo marža pagal laikinąją nuosavų išteklių viršutinę ribą, grąžinimo sumos (pagrindinė suma ir palūkanos) tuo pačiu laikotarpiu sudaro 3,5 mlrd. EUR.

2.4 Neapibrėžtųjų įsipareigojimų 2023 m. pabaigoje apžvalga

2023 m. pabaigoje ES biudžete iš viso buvo numatyta **255 mlrd. EUR** neapibrėžtųjų įsipareigojimų, susijusių su valstybėms narėms ir trečiosioms valstybėms suteiktomis paskolomis, ir **108 mlrd. EUR** suma, susijusi su garantijomis, suteiktomis įgyvendinant ESIF, „InvestEU“, išorės skolinimo įgaliojimą, EDVF ir EDVF+). Didžiausią ES biudžeto rizikos poziciją sudaro finansinės paramos programos, skirtos valstybėms narėms.

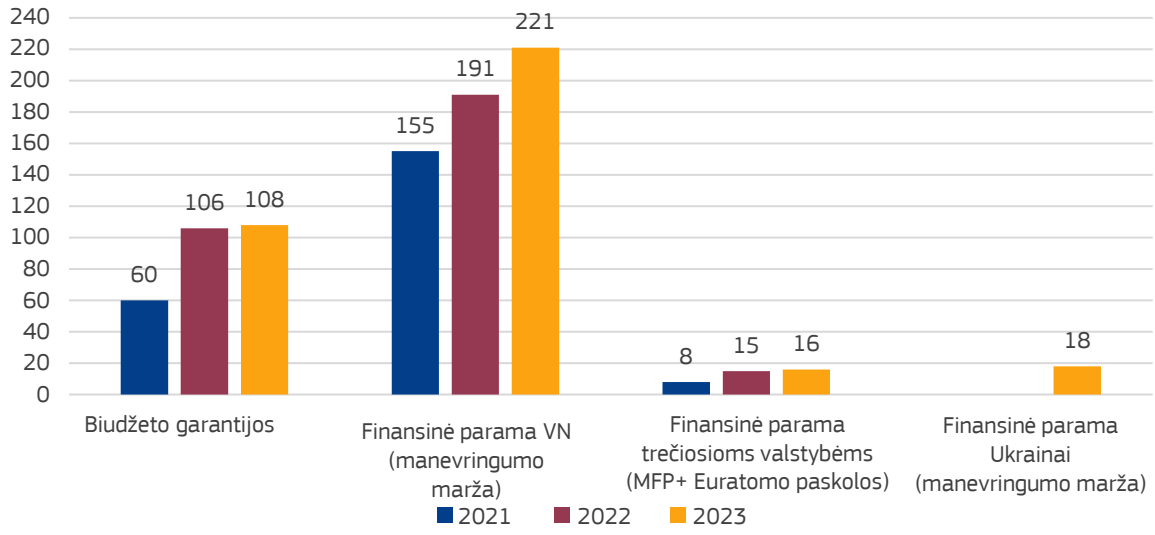
1 pav. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų suskirstymas pagal šaltinius 2023 m. gruodžio 31 d.

(*) Remiantis bendra su garantijos šalimis pasirašytos garantijos suma (žr. 1 lentelę).

Didėjančią biudžeto garantijų ir finansinės paramos programų svarbą įgyvendinant ES politiką atspindi nuolatinė didėjimo tendencija 2021–2023 m. laikotarpiu. Nuo 2022 m. pabaigos iki 2023 m. pabaigos užfiksuotas nuosaikesnis 16 proc. bendros sumos padidėjimas, palyginti su 40 proc. padidėjimu nuo 2021 m. pabaigos iki 2022 m. pabaigos.

2 pav. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų suskirstymas pagal šaltinius 2021–2023 m. laikotarpiu (mlrd. EUR)

Nuo 2022 m. pabaigos iki 2023 m. pabaigos buvo užfiksuotas nedidelis paskolų valstybėms narėms padidėjimas (+16 proc.), visų pirma dėl papildomai išmokėtų paskolų pagal EGADP. Finansinė parama trečiosioms valstybėms padidėjo daugiau nei dvigubai, visų pirma dėl ypatingų pastangų finansiškai remti Ukrainą, o neapibrėžtieji įsipareigojimai, atsirandantys dėl biudžeto garantijų programų, iš esmės išliko stabilūs. Įsipareigojimų, atsirandančių dėl biudžeto garantijų programų, padidėjimą prasidėjus „InvestEU“ ir EDVF+ įgyvendinimo etapui beveik visiškai kompensavo sumažėjusios išorės skolinimo įgaliojimo ir ESIF pozicijos dėl didėjančio galutinių gavėjų grąžinamų lėšų.

Tikimasi, kad iki 2024 m. pabaigos ES neapibrėžtieji įsipareigojimai dar labiau padidės dėl: i) papildomos paramos trečiosioms valstybėms (visų pirma pagal Ukrainos priemonę); ii) papildomo EGADP paskolų išmokėjimo ir iii) tolesnės pažangos įgyvendinant biudžeto garantijų programas („InvestEU“, EDVF+ ir Ukrainos priemonę).

3. ES neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumo vertinimas

3.1 Vertinimo sistema

Nedarant poveikio tam tikrų finansinių įsipareigojimų atidėjinių vertinimui per visą jų galiojimo laikotarpį, kurio reikalaujama, kai įsipareigojimai prisiimami, Finansinio reglamento 213 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „neapibrėžtieji įsipareigojimai, atsirandantys dėl biudžeto lėšomis dengiamų biudžeto garantijų arba finansinės paramos, laikomi tvariais, jeigu jų prognozuojama daugiametė raida atitinka SESV 312 straipsnio 2 dalyje numatytame reglamente, kuriuo nustatoma daugiametė finansinė programa, nustatytas ribas ir viršutines metinių mokėjimų asignavimų ribas, nustatytas Sprendimo (ES, Euratomas) 2020/2053, 3 straipsnio 1 dalyje.“ (t. y. DFP viršutines ribas ir nuosavų išteklių viršutinę ribą).

Tai reiškia, kad išteklių, kuriuos ES gali panaudoti per vienus metus pagal dabartinę DFP (nuosavų išteklių viršutinė riba), turėtų pakakti išlaidoms, atsirandančioms pagal DFP, ir visiems vykdytiniems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams finansuoti.

Visų pirma, mokėjimai, susiję su **neapibrėžtaisiais įsipareigojimais** dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos trečiosioms valstybėms, **kuriems sudaryti atidėjiniai**, turi būti finansuojami iš nustatytų atidėjinių ir bet kokių kitų mokėjimų, numatytų pagal DFP. Šios ataskaitos 3.2 skirsnyje pateikiamas vertinimas, ar turimų atidėjinių pakanka, kad būtų galima atlikti numatytus ir nenumatytus mokėjimus, susijusius su biudžeto garantijomis ir finansine parama trečiosioms valstybėms, palyginti su 2023 m. pabaigoje buvusiais įsipareigojimais.

Mokėjimai, susiję su neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl **manevringumo marža užtikrintos finansinės paramos** ES valstybėms narėms ir Ukrainai, vykdymu, gali būti finansuojami prašant papildomų nuosavų išteklių, neviršijant Sprendime dėl nuosavų išteklių nustatytos viršutinės ribos. Manevringumo marža (t. y. nuosavų išteklių viršutinės ribos ir ES biudžeto išlaidoms finansuoti reikalingų nuosavų išteklių skirtumas) rodo ES finansinį pajėgumą padengti papildomus netenkamų pinigų srautus, susijusius su neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl manevringumo marža užtikrintos finansinės paramos įgyvendinimu. Šio neapibrėžtųjų įsipareigojimų rinkinio vertinimo sistema išsamiai aprašyta 2021 m. ataskaitoje, parengtoje pagal Finansinio reglamento[34] 250 straipsnį. 2023 m. pabaigoje buvusių manevringumo marža užtikrintų neapibrėžtųjų įsipareigojimų vertinimo rezultatai pateikti 3.3 skirsnyje. 2020 m. sprendimu dėl nuosavų išteklių laikinai padidinta nuosavų išteklių viršutinė riba, kad būtų padengti įsipareigojimai, atsiradę įgyvendinant priemonę NGEU, įskaitant dėl EGADP paskolų valstybėms narėms atsirandančius manevringumo marža užtikrintus neapibrėžtuosius įsipareigojimus.

3.2 Neapibrėžtųjų įsipareigojimų, kuriems sudaryti atidėjiniai, tvarumo vertinimas

a) Atidėjiniai, turimi 2023 m. pabaigoje

Neapibrėžtieji įsipareigojimai, atsirandantys dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos trečiosioms valstybėms, yra padengti ES biudžeto atidėjiniais, grindžiamais konservatyviu kiekvienos priemonės numatomų nuostolių vertinimu ir papildomu atsargos rezervu (skirtu nenumatytiems nuostoliams padengti). Atidėjiniai, kuriais ES biudžetas apsaugomas nuo nuostolių, galinčių atsirasti dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos trečiosioms valstybėms, yra laikomi BAF skyriuose. 2023 m. gruodžio 31 d. BAF buvo sudarytas iš 16 skyrių (iš jų 13 buvo visiškai veikiantys ir juose buvo lėšų), įskaitant skyrius, skirtus visoms vykdomoms garantijų programoms,

[34] COM(2021) 676 *final*, 2021 11 5.

Išorės veiksmų garantijų fondo (IVGF) skyrių (kuris skirtas ankstesnių laikotarpių išorės skolinimo įgaliojimui, Euratomo ir MFP paskoloms) ir MFP po 2020 m. bei Euratomo paskolų skyrius.

Visų pirma atidėjiniai MFP ir Euratomo paskoloms yra sudaromi skirtinguose BAF skyriuose:

- ankstesnių laikotarpių pozicijos (7,9 mlrd. EUR MFP paskolų ir 300 mln. EUR Euratomo paskolų) yra užtikrintos IVGF skyriaus lėšomis;
- naujos MFP paskolos (1,4 mlrd. EUR), įskaitant skubią MFP paskolą Ukrainai, kurias įsipareigota suteikti 2022 m. ir 2023 m., yra užtikrintos MFP po 2020 m. skyriaus lėšomis;
- 6 mlrd. EUR išskirtinės MFP paskolos Ukrainai (išskirtinė MFP I ir MFP II) įtrauktos į naują atskirą skyrių, nes šioms paskoloms taikomas papildomas rizikos draudimas (t. y. šiam išskirtinės MFP paskolų Ukrainai paketui turi būti taikoma 70 proc. padengimo norma: 9 proc. sudaro iš ES biudžeto įmokėti atidėjiniai ir 61 proc. – valstybių narių teikiamos garantijos, kurių galima pareikalauti).

2023 m. gruodžio 31 d. BAF grynojo turto rinkos vertė sudarė 18,8 mlrd. EUR, t. y. padidėjo palyginti su 14,39 mlrd. EUR 2022 m. pabaigoje[35]. Likusiems šios DFP metams Komisija jau skyrė papildomų atidėjinių į BAF (visų pirma atidėjinių, susijusių su „InvestEU“, EDVF+ ir Ukrainos priemonės II ramsčiu), todėl BAF bus dar didesnis.

Kaip numatyta Turto valdymo gairėse, išlaikomas likvidus diversifikuotas BAF portfelis, daugiausia investuojant į aukšto reitingo skolos priemones, pavyzdžiui, valdžios institucijų, viršvalstybinių institucijų, valstybės agentūrų ir įmonių išleistas obligacijas, kad per visą investavimo laikotarpį būtų išsaugotas kapitalas. Metų pabaigoje BAF portfelis buvo gerai diversifikuotas pagal įvairias reikalavimus atitinkančias fiksuotųjų pajamų turto klases, įskaitant tam tikrą ribotą ne eurais išreikštų vertybinių popierių (JAV doleriais), nuosavybės vertybinių popierių biržinių fondų ir grynųjų pinigų ar jų ekvivalentų poziciją.

2023 m. BAF pasiekė +5,21 proc. metinę grąžą, kuri iš esmės atitiko jo portfelio lyginamąjį indeksą (+5,40 proc.)[36].

b) Biudžeto garantijų tvarumo vertinimas

Preliminariai pažymėtina, kad ES biudžeto garantijos labai skiriasi pagal politikos tikslus, rizikos pasidalijimo struktūras ir pagrindinių operacijų rizikos profilį. Tai savo ruožtu gali lemti skirtingą atidėjinių normą skirtingoms programoms, grindžiamą vertės pokyčio rizika per visą galiojimo laikotarpį[37], kuri užtikrina tinkamą galimų nuostolių padengimą esant tam tikram (iš anksto nustatytam) patikimumo lygiui. Nors kai kuriais atvejais 2023 m. pabaigoje turimi atidėjiniai buvo šiek tiek mažesni už atitinkamą vertės pokyčio riziką su taikomu patikimumo lygiu, išvada dėl atidėjinių pakankamumo grindžiama keliais elementais, įskaitant garantijos galiojimo ciklo etapą (visiškai sudaryti arba ne visiškai sudaryti) ir specialias atidėjinių sudarymo taisykles atitinkamoms biudžeto garantijoms (pvz., išorės skolinimo įgaliojimui).

Remiantis turimais 2023 m. gruodžio 31 d. duomenimis apie grynuosius nuostolius per visą galiojimo laikotarpį, susijusius su tą dieną galiojančiomis biudžeto garantijomis, galima daryti tokias išvadas:

- **ESIF** rizikos analizės, atliktos remiantis kredito rizikos modeliu II linijos skolos operacijų atžvilgiu[38] ir ekspertų atliktu II linijos ir MVĮ linijos nuosavo kapitalo bei MVĮ linijos skolos

[35] 2023 m. į BAF gauta 3,53 mlrd. EUR grynųjų įnašų iš ES biudžeto arba dalyvaujančių valstybių narių ir ELPA šalių įnašų.

[36] Daugiau informacijos pateikta Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl bendro atidėjinių fondo 2023 m.

[37] Vertės pokyčio riziką galima apibrėžti kaip portfelio nuostolių lygį, kuris, statistiškai vertinant, per tam tikrą laikotarpį nebus viršytas esant tam tikram patikimumo lygiui. Nustatant atitinkamus vidaus programų (ESIF, „InvestEU“) ir išorės programų (EDVF, EDVF+) patikimumo lygius, kurie atitinkamai yra 95 proc. ir 90 proc., atsižvelgiama į tokius veiksnius, kaip skirtingi politikos tikslai ir atitinkamos sistemos.

[38] Išsamesnė informacija apie rizikos vertinimą pateikta ataskaitoje, parengtoje pagal 41 straipsnio 5 dalį.

produktų vertinimu, rezultatai rodo, kad vertės pokyčio rizikos dydis yra 7,4 mlrd. EUR, esant 95 proc. patikimumo lygiui per visą galiojimo laikotarpį. Ši vertės pokyčio rizika yra visiškai padengta šiuo metu turimais 9,2 mlrd. EUR ESIF atidėjiniais[39];

- **EDVF** rizikos analizė rodo, kad vertės pokyčio rizikos dydis per visą galiojimo laikotarpį yra 700,7 mln. EUR, esant 90 proc. pageidaujamam patikimumo lygiui per visą galiojimo laikotarpį. Šią sumą visiškai padengia EDVF BAF skyriaus rinkos vertė 2023 m. pabaigoje (765 mln. EUR);
- įgyvendinant **išorės skolinimo įgaliojimo** programą pagal kelis jos įgaliojimus, pagrindiniai kredito rizikos rodikliai šiek tiek pablogėjo iš dalies dėl to, kad išorės skolinimo įgaliojimui tenka ankstesnių laikotarpių Ukrainos pozicijos, kurių vertė yra 2,3 mlrd. EUR[40]. Rizikos analizės rezultatai rodo, kad vertės pokyčio rizikos dydis per visą garantijos galiojimo laikotarpį yra 3,2 mlrd. EUR, esant 90 proc. patikimumo lygiui, o tai viršija atitinkamus proporcingus atidėjinius BAF skyriuje (2,3 mlrd. EUR). Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad išorės skolinimo įgaliojimas yra sena priemonė, kuri neturi iš anksto nustatyto patikimumo lygio ir kuriai taikomos specialios nepakankamų ir per didelių atidėjinių sudarymo taisyklės. IVGF skyrius (skirtas išorės skolinimo įgaliojimui) kasmet papildomas, jei atidėjinių suma tampa mažesnė nei 9 proc. likusių išmokėtų garantuotų sumų. Be to, išorės skolinimo įgaliojimą sudaro amortizuojamos paskolos, kurių grąžinimo laikotarpis yra ilgas, o nuostoliai paprastai susidaro lėtai.
- Kalbant apie **„InvestEU“** ir **EDVF+**, atsižvelgiant į tai, kad programų pradinis etapas dar tik prasideda, o pirmosios operacijos pasirašytos 2022 m., daryti išvadas dėl atidėjinių pakankamumo dar anksti.

c) Paskolų trečiosioms valstybėms, kurioms sudaryti atidėjiniai, tvarumo vertinimas

Negrąžintų MFP paskolų trečiosioms valstybėms portfelio struktūrą sudaro paskolos: i) įvairioms ES šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms; ii) šalims ir teritorijoms, kurias apima Europos kaimynystės politika, ir iii) kitoms trečiosioms valstybėms, kurios atlieka lemiamą vaidmenį užtikrinant regioninį stabilumą ir kurios yra strategiškai svarbios Sąjungai, taip pat politiškai, ekonomiškai ir geografiškai artimos Sąjungai.

Toliau pateiktuose trijuose punktuose išdėstytos aplinkybės patvirtina, kad bendra 9 proc. tikslinė atidėjinių norma MFP paskoloms tebėra tinkama.

- MFP gavėjų ekonominė padėtis (atsižvelgiant į tokius veiksnius, kaip BVP vienam gyventojui, santykinė ekonomikos branda, artumas ES ekonomikai ir pan.).
- MFP paskoloms taikomos sąlygos, susijusios su gerais TVF programos gyvendinimo rezultatais, kurie suteikia pasitikėjimo trečiosios valstybės finansiniu gyvybingumu ir visišku ES lėšų grąžinimu.
- MFP gavėjų ekonominės padėties ir naujausių makroekonominių pokyčių valstybėse partnerėse vertinimas, iš kurio matyti, kad 2023 m. dauguma valstybių nurodė gerą ekonomikos atsigavimą po COVID-19. Tačiau Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą padidino ekonominį netikrumą, pagilino energetikos krizę ir prisidėjo prie didelės maisto ir energijos infliacijos regione. Prasidėjus konfliktui Gazos ruože po 2023 m. spalio mėn. „Hamas“ teroristų išpuolio, Artimuosiuose Rytuose esančių paramos gavėjų geopolitinės perspektyvos dar labiau pablogėjo, nors ekonominis poveikis (per prekybą, turizmą ir vartojimą) visam regionui kol kas yra nedidelis.

Kalbant apie likvidumo riziką, taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad dabartinė MFP paskolų struktūra, paskolų grąžinimo terminai ir paramos gavėjų mokėjimai jas grąžinant yra gerai paskirstyti per

[39] Dabartiniai ESIF atidėjiniai viršija pagal teisės aktus privalomus atidėjinius (35 proc. visos su sandorio šalimis pasirašytos garantijos sumos) 859 mln. EUR. Šis perviršis, vadovaujantis Paskolų viešajam sektoriui priemonės (PVSP) ir „InvestEU“ reglamento nuostatomis, bus skirtas PVSP finansavimui ir „InvestEU“ atidėjiniams.

[40] Taip pat buvo išmokėta dar 1,3 mlrd. EUR perskirstytų išorės skolinimo įgaliojimo paskolų. Joms taikoma 70 proc. atidėjinių norma ir jos užtikrinamos specialaus skyriaus lėšomis (žr. 1 langelį).

dabartinę ir vėlesnes DFP, taip sumažinant riziką ES biudžetui, jei būtų vėluojama vykdyti įsipareigojimus arba jie būtų nevykdomi.

1 langelis. ES neapibrėžtieji įsipareigojimai, atsirandantys dėl ES finansinės paramos Ukrainai. Pagrindiniai įvykiai 2024 m.

Nuo 2022 m., kai Rusija įsiveržė į Ukrainą, ES nuolat teikia Ukrainai tvirtą politinę, ekonominę, karinę, finansinę ir humanitarinę paramą. Visas tiesioginių ir netiesioginių su Ukraina susijusių pozicijų (kapitalo) pagal esamas programas 2024 m. birželio 30 d. rinkinys pateiktas 6 lentelėje.

Pagrindinė finansinės paramos Ukrainai teikimo priemonė 2024–2027 m. laikotarpiu yra **Ukrainos priemonė**, kurios bendra suma 2024–2027 m. yra iki 50 mlrd. EUR. Parama bus teikiama paskolų, dotacijų ir garantijų forma, remiantis toliau apibūdintais trimis ramsčiais.

- I ramstis (parama Ukrainai pagal Ukrainos planą): pagal šį ramstį Ukrainai teikiama finansinė parama, iš viso 38,27 mlrd. EUR, kurią sudaro tiek dotacijos (5,27 mlrd. EUR), tiek paskolos (33 mlrd. EUR). Paskolos, teikiamos pagal Ukrainos priemonę, kaip ir paskolos, teikiamos pagal MFP+ paketą, yra finansuojamos skolinantis ir užtikrinamos manevringumo marža.
- II ramstis (Ukrainos investicijų programa): šiuo ramsčiu, kuriam skirta beveik 7 mlrd. EUR iš ES biudžeto, siekiama pritraukti ir sutelkti viešąsias ir privačiąsias investicijas Ukrainos atsigavimui ir atstatymui. Siekiant įgyvendinti II ramstį, nustatyta 7,8 mlrd. EUR Ukrainos garantija, kurios atidėjinių norma yra 70 proc. (ir 1,51 mlrd. EUR skirta derinimo finansavimui).
- III ramstis (4,6 mlrd. EUR negrąžintinos paramos): šio ramsčio lėšomis, be kita ko, bus dengiama palūkanų subsidija už išskirtinės MFP paskolas ir pagal I ramstį suteiktas paskolas.

Ukrainos priemonės paskolos teikiamos itin palankiomis sąlygomis, nes yra subsidijuojamos palūkanos ir nustatytas ilgas 35 metų grąžinimo laikotarpis, taip pat 10 metų lengvatinis laikotarpis. Taip sumažinama metinė našta Ukrainos viešiesiems finansams ir kartu sumažinama rizika ES biudžetui. 2024 m. pirmąjį pusmetį pagal Ukrainos priemonę iš viso išmokėta 7,9 mlrd. EUR paskolų (kovo mėn. – 4,5 mlrd. EUR, balandžio mėn. – 1,5 mlrd. EUR ir birželio mėn. – 1,9 mlrd. EUR). Be to, 2024 m. pirmąjį pusmetį pagal Ukrainos garantiją pasirašytos garantijų sutartys dėl paramos operacijoms Ukrainoje, kurių bendra vertė sudaro 940 mln. EUR.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai, atsirandantys dėl paskolų Ukrainai nuo 2023 m., padengti biudžeto manevringumo marža (aptarta kitame skirsnyje). 2022 m. pabaigoje Ukrainai suteiktoms paskoloms (6 mlrd. EUR MFP ir 1,59 mlrd. EUR perskirstytų paskolų pagal išorės skolinimo įgaliojimą) taikoma 70 proc. biudžeto padengimo norma[41]. Vadovaudamasi Sprendimo dėl MFP II 13 straipsniu, Komisija 2024 m. birželio mėn. pabaigoje rengdama ataskaitą pagal 41 straipsnio 5 dalį peržiūrėjo 70 proc. atidėjinių normos tinkamumą ir padarė išvadą, kad nagrinėjamuoju laikotarpiu nebuvo pakankamai naujų ilgalaikių ir reikšmingų elementų, kurie pateisintų 70 proc. atidėjinių normos pakeitimą.

[41] Nors perskirstytų išorės skolinimo įgaliojimo paskolų padengimas bus užtikrintas iš ES biudžeto finansuojamais įmokėtais atidėjiniais, tas pats poveikis dėl išskirtinės MFP pasiekiamas 9 proc. įmokėtų atidėjinių normą papildant valstybių narių garantijomis, kuriomis padengiama iki 61 proc. paskolų pozicijų dalis antrojo nuostolio atveju.

Ta išvada buvo padaryta atlikus tiek kokybinį, tiek kiekybinį rizikos, buvusios 2023 m. pabaigoje, vertinimą[42]. Naujausias TVF vertinimas patvirtina, kad tokio atidėjinių lygio išlaikymas atitinka apdairų požiūrį[43] [44].

6 lentelė. Negrąžinta suma pagal esamų programų tiesiogines ir netiesiogines su Ukraina susijusias pozicijas (kapitalas) (2024 m. birželio 30 d., mln. EUR)

Tiesioginės pozicijos	Negrąžinta suma	Finansavimas iš biudžeto
Ankstesnių laikotarpių MFP	3 810	9 %
Ankstesnių laikotarpių Euratomo paskolos	300	9 %
Skubi MFP	1 200	9 %
Išskirtinė MFP I + II	6 000	9 % (+61 % VN garantijų)
MFP+	18 000	Manevringumo marža
Ukrainos priemonė – I ramstis	7 890	Manevringumo marža
Iš viso	**37 200**	
Netiesioginės pozicijos		
Išorės skolinimo įgaliojimo paskolos, išmokėtos iki 2022 m. vasario mėn.	1 708	9 %
EIB pirmasis paketas pagal išorės skolinimo įgaliojimą	668	9 %
EIB antrasis paketas pagal išorės skolinimo įgaliojimą	1 338	70 %
ERPB paskolos pagal EDVF	103	50 %
Ukrainos garantija	940	70 %
Iš viso	**4 757**	

[42] Be įvairių rizikos rodiklių, atliekant kokybinį vertinimą buvo atsižvelgta į šiuos aspektus: i) 2024 m. kovo mėn. paskelbtą TVF trečiąją išplėstinio susitarimo pagal išplėstinę fondo priemonę peržiūrą; ii) ES Ukrainos priemonės priėmimą ir veiklos pradžią ir iii) 2024 m. gegužės mėn. JAV paramos paketą. Visų pirma TVF nustatė, kad tuometinė šalies finansinė ir makroekonominė padėtis buvo nevienareikšmiška. Vertindamas teigiamai, TVF pabrėžė, kad 2023 m. ekonomika buvo atsparesnė, nei tikėtasi, jai buvo būdingas gana spartus augimas, tebesitęsianti dezinfliacija ir geri užsienio valiutos atsargų rodikliai. Vertindamas neigiamai, TVF įspėjo, kad 2024 m. vėl kyla sunkumų, nes numatoma, kad dėl netikrumo dėl tebevykstančio karo ir darbo jėgos pasiūlos apribojimų, įskaitant dėl numatomos mobilizacijos, augimas sulėtės iki 3–4 proc. TVF nuomone, perspektyvos ir toliau susijusios su itin didele ekonomikos vystymosi sulėtėjimo rizika, kylančia dėl su karu susijusių veiksnių, galimo išorės finansavimo trūkumo ir socioekonominio politikos poveikio, kurio gali prireikti, jei pasireikštų sukrėtimai.

[43] TVF ketvirtojoje išplėstinio susitarimo pagal išplėstinę fondo priemonę peržiūroje padaryta išvada, kad, nors pirmąjį 2024 m. ketvirtį Ukrainos ekonomika buvo atsparesnė, nei tikėtasi, likusios 2024 m. dalies ir 2025 m. perspektyva nuo trečiosios peržiūros pablogėjo, daugiausia dėl pražūtingų išpuolių prieš Ukrainos energetikos infrastruktūrą ir netikrumo dėl Rusijos karo prieš Ukrainą trukmės.
Žr. "Ukraine: Fourth Review of the Extended Arrangement under the Extended Fund Facility, Request for Modifications of a Performance Criterion, and Financing Assurances Review-Press Release"; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine" (imf.org).

[44] 2024 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje Ukrainos vyriausybė paskelbė apie sėkmingai baigtas derybas su komercinių obligacijų turėtojais dėl daugiau kaip 20 mlrd. USD išorės skolos restruktūrizavimo.
Žr. https://mof.gov.ua/en/news/ukraine_announces_successful_bondholders_vote_in_favor_of_debt_restructuring-4761.

3.3 Manevringumo marža užtikrintų neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumo vertinimas

ES biudžeto pajėgumas užtikrinti manevringumo marža užtikrintų neapibrėžtųjų įsipareigojimų įvykdymą vertinamas taikant 3.1 dalyje nurodytą sistemą.

Kalbant apie NGEU įsipareigojimus, nuosavų išteklių viršutinė riba buvo padidinta 0,6 proc. ES BNP tik tam, kad šios paskolintos lėšos būtų padengtos garantijomis. Taip užtikrinama, kad ES turėtų lėšų skolos, prisiimtos NGEU negrąžintinai paramai (EGADP dotacijoms) ir EGADP paskoloms valstybėms narėms finansuoti, palūkanoms ir pagrindinei sumai grąžinti. Kadangi palūkanos bus mokamos iš sumų, įtrauktų į būsimą metinį biudžeto programavimą, tik EGADP paskolos yra neapibrėžtieji įsipareigojimai.

Todėl manevringumo marža apskaičiuojama įskaitant visus NGEU įsipareigojimus, tačiau pagal Finansinio reglamento 213 straipsnio 3 dalies reikalavimus šiame skirsnyje pateiktoje jautrumo analizėje daugiausia dėmesio skiriama būtent neapibrėžtiesiems įsipareigojimams, atsirandantiems dėl EGADP paskolų.

Pirmajame etape nustatomas pagrindinis scenarijus (atskaitos scenarijus), kuris atitiktų numatomą ES išlaidų ir finansinio pajėgumo raidą artimiausiais metais. Iki 2027 m. jis atitinka 2025 m. biudžeto projektą ir ilgalaikę būsimų ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozę.

2028–2029 m. taikoma paprasta ekstrapoliacija, kaip atskaitos tašką imant 2021–2027 m. laikotarpio vidutinius metinius mokėjimus, padidintus ES BNP augimo tempu. Tai tik mechaninė ekstrapoliacija, kuri atliekama siekiant šioje ataskaitoje pateikti pakankamai ilgo laikotarpio analizę. Ji neturi būti suprantama kaip išankstinė nuomonė dėl pasiūlymo dėl DFP po 2027 m. Atliekant šią ekstrapoliaciją daroma prielaida, kad 2021–2023 m. prisiimtos skolos NGEU finansuoti bus grąžinamos linijiniu būdu, pradedant 2028 m.

Neįskaitant einamųjų biudžetinių metų, 2025–2029 m. manevringumo marža esamiems ir naujiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams padengti yra vidutiniškai maždaug **106,3 mlrd. EUR** per metus taikant 1,4 proc. ES BNP nuosavų išteklių viršutinę ribą ir maždaug **111,7 mlrd. EUR** per metus taikant laikinąją 0,6 proc. ES BNP viršutinę ribą.

Nustačius pagrindinį scenarijų, toliau atliekami keturi papildomi testavimai nepalankiausiomis sąlygomis, siekiant įvertinti esamų neapibrėžtųjų įsipareigojimų tvarumą pagal 2024–2029 m. nepalankiausių sąlygų scenarijus. Išsamesnė informacija apie šiuos keturis testavimus nepalankiausiomis sąlygomis pateikiama tolesnėse dalyse.

1) **Ekonomikos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis.** Pagal pagrindinį scenarijų ES BNP atitinka Komisijos 2024 m. pavasario ekonominėje prognozėje pateiktas realiojo augimo ir infliacijos projekcijas[45]. Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, prognozuojamas nominalusis augimas kiekvienais ataskaitinio laikotarpio metais yra vienu procentiniu punktu mažesnis už atskaitos scenarijaus rodiklį[46].

   Dėl to nuosavų išteklių viršutinės ribos nominalioji vertė, taigi ir turima manevringumo marža, sumažėja **8,2 mlrd. EUR** per metus biudžete nenumatytoms sumoms (manevringumo marža) pagal nuolatinę nuosavų išteklių viršutinę ribą ir **5,2 mlrd. EUR** pagal laikinąją viršutinę ribą, taikomą NGEU 2025–2029 m.

2) **Biudžeto pajamų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis.** Pagal šį nepalankiausių sąlygų scenarijų vertinama, ar turimos manevringumo maržos pakaktų, jei visi manevringumo marža užtikrinti neapibrėžtieji įsipareigojimai turėtų būti įvykdyti vienu metu. Praktikoje tai reikštų, kad visos finansinės paramos programose dalyvaujančios valstybės vienu metu

[45] https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/c63e0da2-c6d6-4d13-8dcb-646b0d1927a4_en?filename=ip286_en.pdf.

[46] Tai panašu į testavimą nepalankiausiomis sąlygomis pagal „nepalankų r–g scenarijų“, atliktą Komisijos skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje: 2023 m. skolos tvarumo stebėsenos ataskaita – Europos Komisija (europa.eu).

negalėtų atlikti mokėjimų, suėjus jų terminui. Sumos, dėl kurių kyla rizika, atspindi grąžinimo grafikus 2023 m. pabaigoje (žr. 5 lentelę).

Tai labai mažai tikėtinas scenarijus, kuriame neatsižvelgiama į visas priemones, kurių Komisija gali imtis, kad išvengtų tokios situacijos (pvz., skolų perskirstymą ir aktyvų pinigų valdymą). Pagal šį scenarijų manevringumo marža pagal nuolatinę nuosavų išteklių viršutinę ribą per metus vidutiniškai sumažėtų **10,5 mlrd. EUR**. Neapibrėžtieji įsipareigojimai, atsirandantys dėl EGADP paskolų pagal priemonę NGEU, nagrinėjamuoju laikotarpiu būtų palyginti nedideli (maždaug **0,9 mlrd. EUR** per metus palūkanų mokėjimų), nes EGADP paskolų pagrindinė suma bus pradėta grąžinti tik 2032 m.

3) **Biudžeto išlaidų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis.** Pagal šį scenarijų prognozuojama, kad DFP išlaidos pasiektų didžiausią teorinį lygį (t. y. didžiausias galimas DFP mokėjimų ir visų atskirų specialiųjų priemonių, įskaitant Ukrainos rezervą, viršutines ribas). Svarbu pabrėžti, kad i) tai neatspindi pagal principą „iš apačios į viršų“ parengtos prognozės ir yra nesusiję su jokiais faktiniais lūkesčiais dėl ES mokėjimų raidos, o ii) kalbant apie biudžeto išlaidas, sprendimą didinti išlaidas (neviršijant DFP viršutinių ribų) turi pasiūlyti Komisija ir patvirtinti Europos Parlamentas bei Taryba.

   Analogiškai 2028–2029 m. taikoma paprasta linijinė dabartinių mokėjimų viršutinių ribų projekcija į ateitį, remiantis prognozuojamu BNP augimu, nedarant poveikio pasiūlymui dėl kitos DFP, kuriame taip pat bus numatyta mokėjimų viršutinė riba. 2021–2027 m. DFP nenumatyta konkreti viršutinė išlaidų riba, skirta NGEU negrąžintinos paramos grąžinimo įsipareigojimams vykdyti. Todėl atliekant šį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis dėl NGEU skolos grąžinimo daroma prielaida, kad bus grąžintos visos NGEU paskolintos lėšos, kurių terminas sueina konkrečiais metais. Todėl šioje hipotetinėje situacijoje neatsižvelgiama į planuojamą skolų perkėlimą[47].

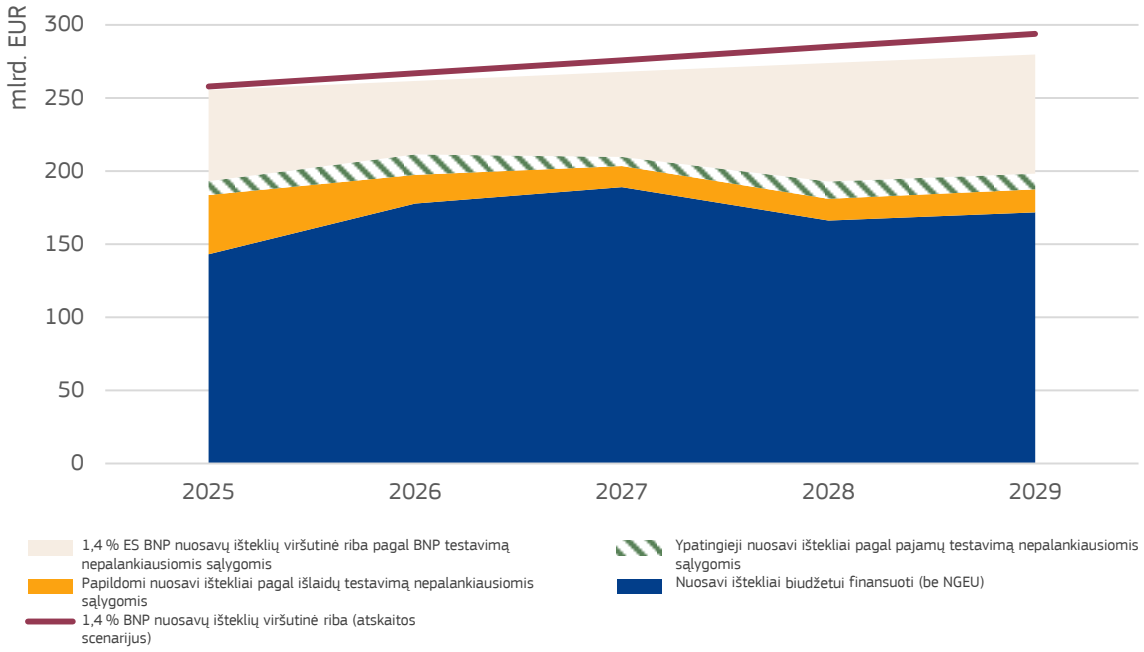
   Iš šio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis matyti, kad manevringumo marža yra pakankama tuo atveju, kai išlaidos pasiekia teorinį maksimumą. Manevringumo marža pagal nuolatinę nuosavų išteklių viršutinę ribą vidutiniškai būtų **85,3 mlrd. EUR**, t. y. **12,9 mlrd. EUR** mažesnė nei pagal atskaitos scenarijų. Manevringumo marža pagal laikinąją 0,6 proc. ES BNP viršutinę ribą, kuria garantijomis padengtos NGEU paskolintos lėšos sumažėtų vidutiniškai **19,5 mlrd. EUR** per metus ir 2025–2029 m. laikotarpiu vidutiniškai siektų **92,2 mlrd. EUR**.

4) **Bendras ekonominių sąlygų, pajamų ir išlaidų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis.** Tai nepalankiausių sąlygų scenarijus, apimantis visus nepalankius scenarijus, aprašytus trijuose ankstesniuose punktuose. Pagal jį 2025–2029 m. laikotarpiu manevringumo marža pagal nuolatinę viršutinę ribą vidutiniškai sumažėtų iki **66,7 mlrd. EUR**, o pagal laikinąją viršutinę ribą – iki **86,1 mlrd. EUR**. Atrodo, kad ši suma sudarytų didelį atsargos rezervą, užtikrinantį ES finansinį pajėgumą padengti savo įsipareigojimus (atsirandančius dėl ne NGEU ir NGEU operacijų)

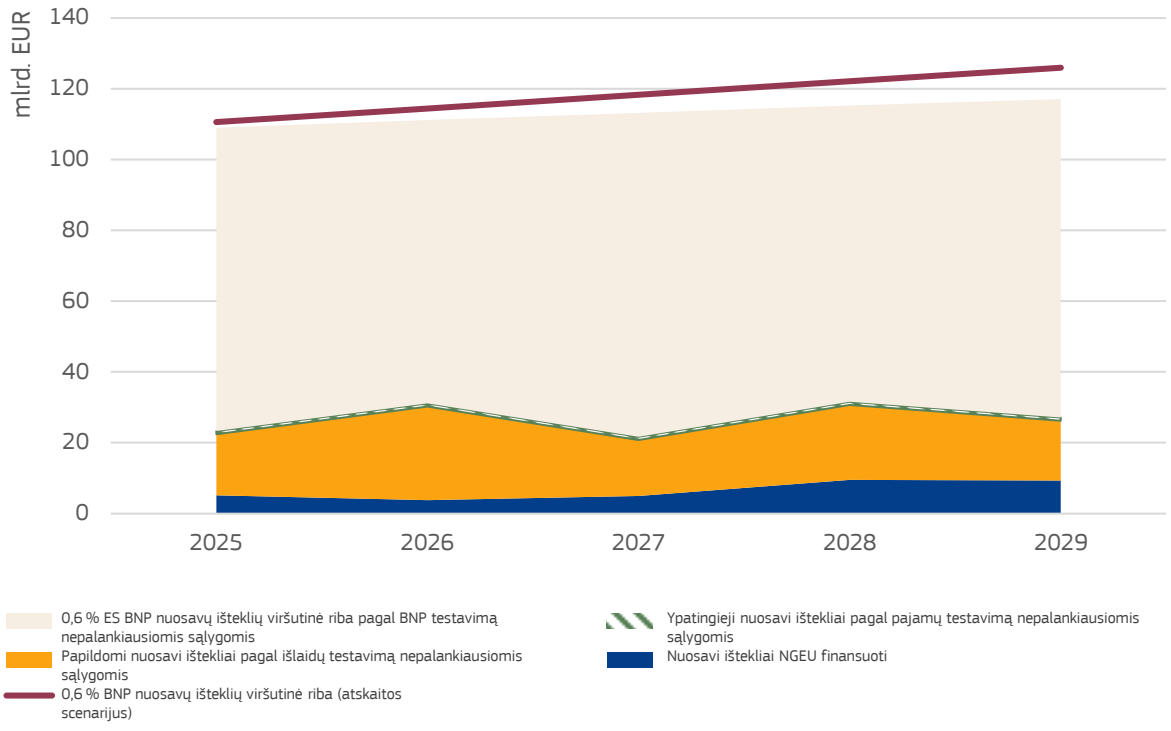
Išsamūs atskaitos ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų rezultatai pateikiami priede ir apibendrinti 3 ir 4 pav.

[47] Atliekant šį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, neapibrėžtieji įsipareigojimai, susiję su EGADP paskolomis, yra atimami iš NGEU įsipareigojimų, kurių terminas sueina. Taip yra todėl, kad atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis daugiausia dėmesio skiriama išlaidoms, o ne pajamoms, kaip yra atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis Nr. 2.

3 pav. Nuosavų išteklių viršutinė riba ir nuosavų išteklių poreikiai pagal atskaitos scenarijų ir bendrus jautrumo testus taikant nuolatinę ES BNP 1,4 proc. viršutinę ribą.

4 pav. Nuosavų išteklių viršutinė riba ir nuosavų išteklių poreikiai pagal atskaitos scenarijų ir bendrus jautrumo testus taikant laikinąją ES BNP 0,6 proc. viršutinę ribą.

4. Išvados

2023 m. pabaigoje ES biudžete buvo numatyta daugiau kaip **255 mlrd. EUR** neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių dėl valstybėms narėms ir trečiosioms valstybėms suteiktų paskolų. Iš šios sumos 221 mlrd. EUR susiję su paskolomis ES valstybėms narėms, o 34 mlrd. EUR – su paskolomis valstybėms, kurios nėra ES narės. Be to, dar **108 mlrd. EUR** neapibrėžtųjų įsipareigojimų atsiranda dėl investicijų garantijų, suteiktų pagal išorės skolinimo įgaliojimo, ESIF, EDVF, „InvestEU“ ir EDVF+ programas.

Rizika, kad paramą gaunančios valstybės negrąžins šių paskolų arba kad bus pareikalauta garantijų, kruopščiai valdoma taikant išsamią rizikos valdymo sistemą, įskaitant tam tikrų neapibrėžtųjų įsipareigojimų kategorijų atveju biudžeto išteklių skyrimą galimiems nuostoliams padengti esant pakankamai konservatyviam patikimumo lygiui.

Atsižvelgiant į ES sistemoje numatytas įvairias apsaugos priemones, skirtas tiek su neapibrėžtaisiais įsipareigojimais, kuriems atidėjiniai sudaryti, tiek su manevringumo marža užtikrintais neapibrėžtaisiais įsipareigojimais susijusiai rizikai stebėti ir valdyti, ir šioje ataskaitoje pateiktą tvarumo vertinimą, galima daryti tris pagrindines išvadas. Šios išvados išdėstytos toliau pateikiamose trijuose punktuose.

- Rizika, kylanti dėl priemonių, kurioms sudaryti atidėjiniai (t. y. biudžeto garantijų ir finansinės paramos trečiosioms valstybėms), yra kruopščiai valdoma ir dėl jos sudaromi pakankami atidėjiniai. Atliekant šį vertinimą atsižvelgiama į: i) duomenis apie ankstesnius įsipareigojimų neįvykdymo atvejus ir numatomus nuostolius; ii) taikomas priemones, kuriomis užtikrinama, kad nuostoliai neviršytų iš anksto nustatyto priimtino lygio, ir iii) turimus biudžeto atidėjinius numatomiems nuostoliams padengti.

- ES finansinis pajėgumas pagal esamą teisinę sistemą (t. y. Sprendimą dėl nuosavų išteklių ir DFP reglamentą) iš esmės yra pakankamas, kad nuo dabar iki 2029 m. pabaigos būtų galima padengti nuostolius, galinčius atsirasti dėl manevringumo marža užtikrintų paskolų, atliekant mechaninę išlaidų lygio po 2027 m. ekstrapoliaciją. Vidutiniškai 2025–2029 m. laikotarpiu manevringumo marža šiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams padengti yra maždaug **106,3 mlrd. EUR** per metus taikant 1,4 proc. ES BNP nuosavų išteklių viršutinę ribą ir maždaug **111,7 mlrd. EUR** per metus taikant 0,6 proc. ES BNP laikinąją viršutinę ribą. Ši manevringumo marža gali būti panaudota ypatingiems pajamų poreikiams patenkinti, kad būtų finansuojamos nenumatytos išlaidos arba įvykdyti esami ir galimi nauji neapibrėžtieji įsipareigojimai, jei jie atsirastų.

- Manevringumo marža yra pakankama, kad būtų užtikrintas ES finansų sistemos patikimumas ir jos kreditingumas net ir ypatingai neigiamo scenarijaus atveju, kai būtų daromas neigiamas poveikis ekonominėms sąlygoms, pajamoms ir išlaidoms. Tokio nepalankaus scenarijaus atveju, 2025–2029 m. laikotarpiu likusi manevringumo marža pagal 1,4 proc. ES BNP nuosavų išteklių viršutinę ribą sudarytų vidutiniškai **66,7 mlrd. EUR** per metus, o pagal laikinąją 0,6 proc. ES BNP viršutinę ribą – vidutiniškai **86,1 mlrd. EUR** per metus. Šios sumos yra atsargos rezervas tolesnių neigiamų ekonominių sukrėtimų, potencialių naujų poreikių ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų, atsirandančių tiek dėl ne NGEU, tiek dėl NGEU operacijų, atveju.

5. Priedai

Nuolatinės nuosavų išteklių viršutinės ribos tvarumas ir manevringumo marža

(mlrd. EUR, einamosiomis kainomis)

		2025	2026	2027	2028	2029
Atskaitos scenarijus						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (1,4 % BNP)	a	257,9	267,0	275,9	285,0	293,9
Nuosavi ištekliai biudžetui finansuoti (be NGEU)	b	143,2	177,9	189,0	166,1	171,8
Manevringumo marža pagal nuolatinę viršutinę ribą	a–b	114,7	89,1	86,9	118,8	122,1
Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
1) Ekonomikos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (1,4 % BNP)	a	255,4	261,8	267,9	274,0	279,7
Nuosavi ištekliai biudžetui finansuoti (be NGEU)	b	143,2	177,9	189,0	166,1	171,8
Manevringumo marža	a–b	112,2	83,9	78,9	107,8	108,0
2) Pajamų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (1,4 % BNP)	a	257,9	267,0	275,9	285,0	293,9
Nuosavi ištekliai biudžetui finansuoti (be NGEU)	b	143,2	177,9	189,0	166,1	171,8
Ypatingieji nuosavi ištekliai ne NGEU NĮ padengti (*)	c	9,5	14,0	6,2	11,9	10,7
Manevringumo marža	a–b–c	105,2	75,1	80,7	106,9	111,4
3) Išlaidų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (1,4 % BNP)	a	257,9	267,0	275,9	285,0	293,9
Nuosavi ištekliai biudžetui finansuoti (be NGEU)	b	143,2	177,9	189,0	166,1	171,8
Papildomi nuosavi ištekliai (neviršijant DFP viršutinės ribos ir didžiausios specialiųjų priemonių sumos) (**)	c	40,5	19,5	14,5	14,9	15,8
Manevringumo marža	a–b–c	74,3	69,6	72,4	104,0	106,3
4) Bendras neigiamas / nepalankus sukrėtimas						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (1,4 % BNP)	a	255,4	261,8	267,9	274,0	279,7
Nuosavi ištekliai biudžetui finansuoti (be NGEU)	b	143,2	177,9	189,0	166,1	171,8
Papildomi nuosavi ištekliai (neviršijant DFP viršutinės ribos ir didžiausios specialiųjų priemonių sumos)	c	40,5	19,5	14,5	14,9	15,8
Ypatingieji nuosavi ištekliai ne NGEU NĮ padengti	d	9,5	14,0	6,2	11,9	10,7
Manevringumo marža	a–b–c–d	62,2	50,4	58,2	81,1	81,5

(*) Apima paramą paskolomis pagal EFSM, mokėjimų balanso priemonę, SURE ir MFP+. Su priemone SURE susijusiame rizikos vertinime atsižvelgiama į visų valstybių narių suteiktą specialią 25 proc. didžiausios finansinės paramos sumos dydžio priešpriešinę garantiją.

(**) Prognozuojamos didžiausios teorinės išlaidos: 1) 2025–2027 m. DFP mokėjimų viršutinė riba[48], 2) būsimi patikslinimai iki galimos didžiausios sumos bet kuriais metais[49] ir 3) teminių specialiųjų priemonių (Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo, Solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervo, prisitaikymo prie „Brexit'o" rezervo), lankstumo priemonės ir Ukrainos rezervo metinės viršutinės ribos.

[48] Kaip nustatyta naujausiame DFP techniniame patikslinime (COM(2024) 110 *final*, 2024 2 29).

[49] Pagal DFP reglamento 5 straipsnio ir 11 straipsnio 1 dalies b punkto mechanizmą (neviršijant to paties reglamento 11 straipsnio 3 dalyje nustatytų viršutinių ribų ir atsižvelgiant tik į galimus patikslinimus padidinant ribą).

Laikinosios nuosavų išteklių viršutinės ribos tvarumas ir manevringumo marža

(mlrd. EUR, einamosiomis kainomis)

		2025	2026	2027	2028	2029
Atskaitos scenarijus						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (0,6 % BNP)	a	110,5	114,4	118,3	122,1	125,9
Nuosavi ištekliai NGEU finansuoti	b	5,2	3,7	5	9,5	9,3
Manevringumo marža	a–b	105,4	110,7	113,3	112,6	116,6
Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
1) Ekonomikos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (0,6 % BNP)	a	109	111,1	113,2	115,2	117,1
Nuosavi ištekliai NGEU finansuoti	b	5,2	3,7	5	9,5	9,3
Manevringumo marža	a–b	103,8	107,4	108,2	105,7	107,7
2) Pajamų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (0,6 % BNP)	a	110,5	114,4	118,3	122,1	125,9
Nuosavi ištekliai NGEU finansuoti	b	5,2	3,7	5	9,5	9,3
Ypatingieji nuosavi ištekliai NGEU NĮ padengti (grąžintinos NGEU paskolos)	c	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Manevringumo marža	a–b–c	104,5	109,8	112,4	111,7	115,7
3) Išlaidų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (0,6 % BNP)	a	110,5	114,4	118,3	122,1	125,9
Nuosavi ištekliai NGEU finansuoti	b	5,2	3,7	5	9,5	9,3
Papildomi nuosavi ištekliai, skirti NGEU (paskolintos lėšos, kurių terminas sueina, be NĮ ir biudžete numatytų sumų)	c	17,2	26,5	15,8	21,2	16,9
Manevringumo marža	a–b–c	88,2	84,2	97,5	91,4	99,7
4) Bendras neigiamas / nepalankus sukrėtimas						
Viršutinė nuosavų išteklių riba (0,6 % BNP)	a	109	111,1	113,2	115,2	117,1
Nuosavi ištekliai NGEU finansuoti	b	5,2	3,7	5	9,5	9,3
Papildomi nuosavi ištekliai, skirti NGEU (paskolintos lėšos, kurių terminas sueina, be NĮ ir biudžete numatytų sumų)	c	17,2	26,5	15,8	21,2	16,9
Ypatingieji nuosavi ištekliai NGEU NĮ padengti	d	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Manevringumo marža	a–b–c–d	85,6	80	91,5	83,6	90,0

(*) 2025 m. suma atspindi 2025 m. biudžeto projekte numatytus įsipareigojimų asignavimus. 2026 m. ir 2027 m. sumos atitinka EURI biudžeto eilutės finansinį programavimą. 2028 m. ir 2029 m. sumos pagrįstos technine ekstrapoliacija, į kurią įtrauktas 2021–2023 m. negrąžintinai paramai skirtos NGEU skolos pagrindinės sumos linijinis grąžinimas.